

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

1959 · 50 · 2009

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

ПЕШЕВИ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 29722/04 г.)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

2 юли 2009 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

02/10/2009 г.

Това решение може да претърпи редакционни промени.

По делото на Пешев срещу България,
Европейският съд по правата на човека (Пето отделение), заседаващ като камера в състав:

Пеер Лоренцен (Peer Lorenzen), *Председател*,
Райт Марусте (Rait Maruste),
Ренате Йегер (Renate Jaeger),
Марк Вилигер (Mark Villiger),
Изабел Беро-Льофевр (Isabelle Berro-Lefèvre),
Миряна Лазарова Трайковска (Mirjana Lazarova Trajkovska),

съдии,

Павлина Панова, *съдия ad hoc*,
и Клаудия Вестердик, *секретар на Отделението*,
след проведено закрито заседание на 9 юни 2009 г.,
се произнесе със следното съдебно решение, постановено на същата дата:

ПРОЦЕДУРАТА

1. Делото е образувано по жалба (№ 29722/04 г.) срещу Република България, подадена на 29 юли 2004 г. пред Съда на основание на чл. 34 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи (“Конвенцията”) от двама български граждани – г-н Никола Коцев Пешев и г-жа Роза Григорова Пешева (“жалбоподателите”).

2. Жалбоподателите са представлявани от г-н С. Андреев – адвокат, практикуващ в град София. Българското правителство („правителството”) е представлявано от своя агент – г-жа С. Атанасова от Министерство на правосъдието.

3. Жалбоподателите твърдят, че са лишени от своята собственост в нарушение на чл. 1 от Протокол № 1 и чл. 6 от Конвенцията.

4. На 25 февруари 2008 г. председателят на Пето отделение решава да изпрати уведомление за жалбата до правителството. Съдът решава също така да разгледа едновременно допустимостта и съществуването на жалбата (чл. 29, ал. 3 от Конвенцията).

5. Съдия Калайджиева, избрана по отношение на България, се оттегля от заседанието по делото (чл. 28 от Правилника на Съда). На 30 януари 2009 г. на основание чл. 29, ал. 1, б. „а” от Правилника на Съда правителството информира Съда, че на нейно място посочва г-жа Павлина Панова като съдия *ad hoc*.

ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО

1. Жалбоподателите са родени съответно през 1942 и 1947 г. и живеят в град София.

7. През април 1979 г. двамата жалбоподатели заедно с майката на жалбоподателката закупуват от Столична община четиристаен апартамент от 121 квадратни метра в центъра на града. През септември 1979 г. майката на жалбоподателката почива; нейни наследници са жалбоподателката и нейният брат. През 1993 г. почива братът на жалбоподателката; негов наследник е жалбоподателката.

8. Апартаментът е станал държавна собственост по силата на национализацията, извършена от комунистическия режим в България след 1947 г. През февруари 1993 г. наследникът на бившия собственик на апартаментата преди национализацията подава иск по чл. 7 от Закона за възстановяване собствеността върху одържавени недвижими имоти, търсейки обезсилване на правото на собственост на жалбоподателите, както и възстановяване на своята собственост.

9. Производството приключва с влязло в сила решение на Върховния касационен съд от 16 февруари 2004 г. Съдилищата установяват, че договорът на жалбоподателите от 1979 г. е нищожен на основание, че не е подписан от кмета, а от един от неговите заместници. Въпреки че кметът е имал право да упълномощи друго лице да подписва такива договори, той не е направил писмено и изрично упълномощаване. Освен това първоначалното одобрение за продажбата през 1977 г. не е подписано от кмета и не е утвърдено и от районния кмет; вместо това подписите отново са на техните заместници.

10. По-късно през 2004 г. жалбоподателите правят безуспешни опити производството да бъде възобновено.

11. Веднага след окончателното решение по тяхното дело става възможно жалбоподателите да получат обезщетение от държавата под формата на компенсаторни записи, които могат да бъдат използвани в приватизационни търгове или да бъдат продадени на брокери. Жалбоподателите не се възползват от тази възможност.

12. На неуточнена дата жалбоподателите освобождават апартаментата. През юли 2005 г. им е предоставен четиристаен общински апартамент под наем, който те споделят с дъщеря си и нейните съпруг и син.

II. ПРИЛОЖИМИ ПРЕДИСТОРИЯ, ВЪТРЕШНО ПРАВО И ПРАКТИКА

2. Приложимите предистория, вътрешно право и практика са обобщени в решението на Съда по делото *Великови и други срещу България*, № 43278/98, № 45437/99, № 48014/99, № 48380/99, № 51362/99, № 53367/99, № 60036/00, № 73465/01 и № 194/02, 15 март 2007 г.

ПРАВОТО

I. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛ. 1 ОТ ПРОТОКОЛ № 1 КЪМ КОНВЕНЦИЯТА

3. Жалбоподателите се оплакват на основание на чл. 1 от Протокол № 1, че са лишени от своята собственост произволно, без те да имат вина за това и без адекватно обезщетение. Чл. 1 от Протокол № 1 към Конвенцията гласи следното:

„Всяко физическо или юридическо лице има право мирно да се ползва от своите притежания. Никой не може да бъде лишен от своите притежания освен в интерес на обществото и съгласно условията, предвидени в закона и в общите принципи на международното право.

Предходните разпоредби не накарняват по никакъв начин правото на държавите да въвеждат такива закони, каквито сметнат за необходими за осъществяването на контрол върху ползването на притежанията в съответствие с общия интерес или за осигуряване на плащането на данъци или други постъпления или глоби.”

4. Правителството не представя коментар.

A. Допустимост

5. Съдът отбелязва, че това оплакване не е явно необосновано по смисъла на чл. 35, ал. 3 от Конвенцията. Той отбелязва освен това, че то не е недопустимо на други основания. Следователно трябва да бъде обявено за допустимо.

Б. По същество

6. Съдът отбелязва, че настоящото дело се отнася до едно и също законодателство и въпроси, както делото *Великови и други*, цитирано по-горе.

7. Фактите, от които е налице оплакване, представляват намеса в правото на собственост на жалбоподателите.

8. Намесата се основава на приложимото законодателство и преследва важна цел в обществен интерес, а именно да се възстанови справедливостта и зачитането на върховенството на закона. Както и по делото *Великови и други* (цитирано по-горе, §§ 162 – 176), Съдът счита, че при конкретните обстоятелства въпросът дали приложимото законодателство е достатъчно ясно и предвидимо не може да се отдели от въпроса за пропорционалността.

9. Прилагайки критериите, посочени в решението по делото *Великови и други* (цитирано по-горе, §§ 183 – 192), Съдът отбелязва, че титулът за собственост на жалбоподателите е обявен за нищожен и те са лишени от собствеността си на основание, че през 1977 и 1979 г. съответните документи са подписани от заместниците на длъжностните лица, на които са поверени съответните правомощия. Тези недостатъци очевидно се дължат на пропуски от страна на местната администрация, а не на жалбоподателите.

10. Затова Съдът счита, че настоящото дело е подобно на тези на *Богданови и Цилеви*, разгледани в неговото решение по делото *Великови и други* (виж §§ 220 и 224 от решението, цитирано по-горе), където той приема, че в такива случаи справедливият баланс, който се изисква съгласно чл. 1 от Протокол № 1 към Конвенцията, не може да бъде постигнат без адекватно обезщетение.

11. Въпросът, който възниква тогава, е дали е предоставено адекватно обезщетение на жалбоподателите.

12. След окончателното съдебно решение по тяхното дело те са могли да подадат искане за компенсаторни записи, но не са го направили. Въпреки това, както Съдът е установил в решението си по делото *Великови и други*, цитирано по-горе, § 226, и в редица последващи дела (в.ж *Копринарови срещу България*, № 57176/00, § 31, 15 януари 2009 г.; *Димитър и Анка Димитрови срещу България*, № 56753/00, § 31, 12 февруари 2009 г.; и *Владиминова и други срещу България*, № 42617/02, § 40, 26 февруари 2009 г.), заради нестабилността на цените на компенсаторните записи и честите промени на приложимите правила, не може да се счита, че към съответния момент схемата на компенсаторните записи е осигурявала адекватно обезщетение. Поради това отказът на жалбоподателите да се възползват от схемата на компенсаторни записи следва да бъде взет

предвид при разглеждането на чл. 41, но не може решително да повлияе на резултата от оплакването по чл. 1 от Протокол № 1.

13. При тези обстоятелства Съдът намира, че на разположение на жалбоподателите не е налице ясна, навременна и предвидима възможност да получат адекватно обезщетение.

14. Следователно не е постигнат справедлив баланс между обществения интерес и необходимостта да се защитят правата на жалбоподателите. Ето защо е налице нарушение на чл. 1 от Протокол № 1.

II. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛ. 6, АЛ. 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

15. Жалбоподателите се оплакват на основание на чл. 6, ал. 1, че националните съдилища са се произнесли по произволен начин по тяхното дело.

А. Допустимост

16. Съдът отбелязва, че това оплакване не е явно необосновано по смисъла на чл. 35, ал. 3 от Конвенцията. Той отбелязва освен това, че то не е недопустимо на други основания. Следователно трябва да бъде обявено за допустимо.

Б. По същество

17. Съдът е разгледал по-горе оплакването на жалбоподателите, че съдебните решения по тяхното дело са довели до произволно лишаване от собственост в нарушение на чл. 1 от Протокол № 1. Поради това той счита, че не възниква отделен въпрос по чл. 6, ал. 1.

III. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

18. Чл. 41 от Конвенцията гласи:

„Ако Съдът установи нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевшата страна.”

А. Вреди

30. Жалбоподателите представят експертна оценка от март 2008 г., изготвена от ангажиран от тях експерт, оценяваща стойността на

апартамента, който са загубили, на 618 500 български лева (BGN), равностойността приблизително на 317 000 евро (EUR), която сума те претендират като обезщетение за имуществени вреди. По отношение на неимуществени вреди те претендират 100 000 лева, равностойността на 51 200 евро.

31. Правителството счита тези искове за прекомерни. То изтъква, че жалбоподателите не са се възползвали от схемата на компенсаторни записи и че им е предоставен общински апартамент под наем.

32. Прилагайки подхода, изложен в решенията по подобни дела, и с оглед естеството на установеното нарушение, Съдът намира, че е целесъобразно да определи обща сума като обезщетение за имуществени и неимуществени вреди, съобразена със стойността на отнетия от жалбоподателите имот и всички други релевантни обстоятелства (вж. *Тодорова и други срещу България* (справедливо обезщетение), № 48380/99, № 51362/99, № 60036/00 и № 73465/01, § 10 и 47, 24 април 2008 г.). Съдът също така ще вземе предвид това, че жалбоподателите не са се възползвали от схемата на компенсаторни записи (вж. параграф 23 по-горе и *Тодорова и други*, цитирано по-горе, §§ 44 – 46).

33. Като взе предвид изложеното по-горе, всички обстоятелства по делото и информацията, с която разполага за цените на недвижимите имоти в София, Съдът присъжда на жалбоподателите 102 000 евро по отношение на имуществени и неимуществени вреди.

Б. Разноски

34. Без да посочват конкретни суми, жалбоподателите претендират възстановяване на адвокатски хонорар и „разноски по производството”.

35. Правителството призовава Съда да отхвърли иска за „разноски по производството”.

36. Съдът отбелязва, че искът на жалбоподателите за разноски не е детайлизиран и че те не са представили съответните разходооправдателни документи. Ето защо Съдът намира, че искът за разноски следва да бъде отхвърлен изцяло.

В. Лихва за забава

19. Съдът счита за подходящо лихвата за забава да бъде изчислена на основата на пределния лихвен процент по заеми на Европейската централна банка, с добавени три процентни пункта.

ПО ИЗЛОЖЕНИТЕ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ
ЕДИНОДУШНО:

1. *Обявява* жалбата за допустима;
2. *Постановява*, че е налице нарушение на чл. 1 от Протокол № 1 към Конвенцията;
3. *Постановява*, че не възниква отделен въпрос по чл. 6, ал. 1 от Конвенцията;
4. *Постановява*
 - (а) ответната държава да заплати на жалбоподателите в срок от три месеца от датата, на която съдебното решение влезе в сила в съответствие с чл. 44, ал. 2 от Конвенцията, сумата от EUR 102 000 (сто и две хиляди евро) за имуществени и неимуществени вреди, заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими върху тази сума, в легова равностойност към датата на плащането;
 - (б) след изтичане на горецитирания тримесечен срок до извършване на плащането ще бъде дължима обикновена лихва върху горната сума в размер, равен на пределния лихвен процент по заеми на Европейската централна банка за периода на забава, с добавени три процентни пункта;
5. *Отхвърля* останалата част от иска на жалбоподателите за справедливо обезщетение.

Изготвено на английски език и оповестено в писмен вид на 2 юли 2009 г. в съответствие с чл. 77, ал. 2 и 3 от Правилника на Съда.

Клаудия Вестердик
Секретар на Отделението

Пеер Лоренцен
Председател